

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

נגינת דוד בפני שאול בראי השירה

המודרנית (שיעור מס' 171)

ד"ר רחל עופר oferachel@gmail.com

1

1. "ואמר בלויקוף כפי שאתם מכירים אותי איני מנקה את רגלי במקומות הקדושים. דבר זה מניח אני לאותם שרצים ממקום קדוש למקום קדוש. אני די לי שאני בירושלים. אבל מקום אחד יש בירושלים שאני הולך לשם פעם אחת בשנה בחג השבועות, וזהו קברו של דוד המלך, לפי שדוד המלך חביב עלי מכל היהודים שבעולם. מלך אדיר שהיה טרוד כל הימים במלחמות עם גלית הפלשתי ועם שאר כל הרשעים, ואף היהודים להבדיל בוודאי היו מטרידים אותו הרבה, אף על פי כן היה לוקח לו זמן לנגן בכינור ולעשות מזמורים בשביל כל העלובים והנדכאים – מלך זה היאך לא אוהב אותו."

(ש"י עגנון, תמול שלשום, עמ' 215).

2. קדים / לאה גולדברג

על שנת יוגבים כפני קדים כבדות.
על שנת הצאן רובץ שרב הלל.
חולות מדבר יורדים על השדות.
כוכב יגע על מחנה החל.

המלך ער. נגן, דוד, נגן.
צרים פניך כחרמש הסהר.
כנור נחר. מיתר ממרה רוגן.
המלך ער. זמר, נגן, הנער.

ניחוח דודאים חונק גרון.
לא עת זמרים, לא עת דודים הערב.
המלך ער בחיל ובחרון.
נגן, הנער, על ראשך החרב.

הבארות – פיות קמוצים שחרים.
דלוחים הפנים ביללה נואשת.
כבכי התן עונים הדי הרים.
קדים חולש על ישראל ופלשת.

מיתר נחר. קול שיר וקול דממה.
ואצבעות טורפות נגון וצער.
האם בכה המלך? הדמעה,
איכה נפלה דמעה על ד הנער?

3. שאול, ודוד לפניו מנגן / דן פגיס

"ויטל בו את החנית"

מסגר בארמון שתיקתו שאול
ושבוי צלילים בידי נערו ואויבו.
ויהי גם קמרון הפנור לו שער נעיל
ואל גן מנגינה לא יבוא.

וידי דוד הדקות, בין שלל מיתריו,
עופות בהירים מבעד סורג,
וירחק מעופם ויקרב
והוא רם ורחב ועורג

ומוליך שולל
אל שער השיר.
וישמע שאול ודמו ברקות
ויטל בו החנית ותשרק בחלל
ותף בקיר.
ויותר שאול וידיו ריקות.

4. דוד מנגן / יעקב אורלנד

(לאורי צבי)

אתה מנגן להפליא, נערי דוד.
זה עתה שמעתי את הסקראצו שלך לכנור בתוף האהל,
ואחר-כך את האדג'ינו.
וירטואוז גדול.
בבית-לחם לא מעריכים אותך. פלחים גסים
ומיבלים.
מה הם יודעים במוזיקה.

עלה לגבעת-בנימין.
אומרים כי מלך יש שם, ראשון ובלתי מנסה.
והוא עצוב, עם כל הכתר שהכתירו לו.
אין לך דבר ראוי יותר למנגינה ממלך עצוב.
הוא ישמע לך. הוא שומע-נפשות. הוא גבין.
והמלכות תקבל, אולי, ממד חדש שלא היתה לה
מעולם.

עלה לגבעת-בנימין, נערי דוד.
יש מלך שם שראוי לנגן לפניו. שאינו יכול בלי נגון.
מהלך-חולה אומרים עליו, אף מהלך באור-פניו של
אלהים.
אפשר לא יעמד רוחו אל מול פלא כנורך.
אפשר יטיל בך חנית-פתאם בהתעטף בו מלכותו.
רואה-באוב הוא, ופלומת-מות רועדה על זקנו.
אבל כדאי לך -
קהל נרגש ממנו, אגין ממנו,
לא תמצא בישראל.

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

5. שאול / משה בן שאול

התקנה בת שנות אלפים
 לא אוכל לחכות
 שאול נפל על חרב
 שאול שמע מנגינות
 כמה עצוב האיש שהלך אל האוב
 אני תושב העיר הולך אל הרחוב
 ורואה ספסל
 לשבת עליו ולכתב
 "התקנה בת שנות אלפים"
 האם אוכל לדעת מהי
 ומי יערב

6. תיאור מדויק של המוסיקה ששמע שאול בתנ"ך / נתן זך

שאול שומע מוסיקה.
 שאול שומע.
 איזו מוסיקה שומע שאול?
 שאול שומע מוסיקה
 אשר נתנת לו רפאות.
 שאול שומע מוסיקה.
 מוסיקה שומע שאול.
 והאנשים סביבו אינם, כאלו
 נעלמו, נאלם כל העם.
 כי שאול שומע מוסיקה.
 האם זוהי המוסיקה
 ששאול צריך היה לשמע
 לעת כזאת?
 כן, זאת היא המוסיקה ששאול
 צריך היה לשמע לעת כזאת
 כי אין אחרת עכשו
 ואולי לא תהיה
 עד הגלבע

7. ואולי רק נגינה / נתן זך

ואולי רק נגינה. כיון שהיא סתומה,
 ההרגשה, קרא לה כאשר תקרא:
 ואולי רק נגינה. והנה הנה,

מהססת בערב כזה באין
 התלהבות רבה, רגש מגמר. כך נגן
 בשעתו בודאי גם דוד. אך שאול לא חשד:
 בבטחה גברית הטיל את החנית כמו
 באו כאן לידי בטוי בנגינת דוד
 דברים פסוקים וחתוכים כמו
 ראש גלית הערוף.

8. כנור היה לו לדוד המלך וכו' / מאיר ויזלטיר

כמו אותה שנגסה בברכי
 נגיסה מטריפה ונמשכת
 בא הקול הזה ונוגס
 בא פוסס את לבי במפתיע

הדם כמשלשים קטנים
 מנגן בליקה

לא נולדתי לטלטל, לא נולדתי
 לשאת אבנים; אוי לי שאני יודע
 לא נולדתי לשאת אבנים

נולדתי לחרץ מנגינה
 אוי לי שאני יודע
 כלי עזוב וסדוק
 מנגינה מלעלע

9. דמדומים בשמי הלילה / טוביה ריבנר

כפוף יושב שאול בתוך ענן כבוד.
 מצחו, שמוט מטל בשחור גדו.
 הרחק ממעל חג כלבנה
 דוד המרחף במנגינה.

10. שאול אתה לעולם / יונדב קפלון

1
 אביר ושותק צנת נשפיו.
 במדבר יתן אונו.
 כבה ומר; לא היה יפה כמוהו
 בכל גבול דם בנגמין.
 זכרתי חסד נעוריו
 שגעון לילו המפציע אט
 למנגינות דוד, לאהבת מיכל -
 שאול אתה לעולם
 אדוני, עדין
 כאפל הרקיעים, כמלכות התוגה
 למבואות השמש.

11. דוד ושאל (שיר געגועים) / אהוד בנאי

שעת לילה מאוחרת
 כולם מזמן הלכו לישון
 רק שאול ער, קודר
 מרים לדוד טלפון:
 'אולי תקפוץ אלי, יא דוד?
 נפשי אגם שחור
 תביא איתך את הגיטרה
 כי באצבעותיך אורי
 דוד בא מיד רגוע
 מתיישב ומכוון
 את המלאכה היטב יודע
 עוצם עיניים, מנגן

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

עשר אצבעות לדוד
 קצה כל אצבע - קרן אור
 כשהוא פורט על המיתר
 הזמן זורם לו לאחור

שאל מבפנים קרוע
 קרבות בתוך בטנו
 אוהב שונא ומקנא
 מכור לחברו

דבר מה אפל נופל
 השד חוזר להשתולל
 סכין נזרקת באוויר
 פתאום יש בין השניים קיר

דוד מתחמק משאול
 אבל שאול לא מוותר
 דוד שוכח וסולח
 כששאול מתקשר :

'בוא שוב לנגן לי דוד,
 קח אותי לכוכבים
 בוא שוב לנגן הלילה
 שיר געגועים'.

12. ... וכשבעם פרט אָחד על הַנֶּבֶל,
 וַיִּשְׂאוּ כָלֶם קוֹלָם וַיִּשׁוֹרְרוּ.
 וּבְשִׁירָם נָח עֲלֵיהֶם רוּחַ פְּתָאִים -
 וַיַּחֲזֶק אִישׁ בְּיַד רֵעֵהוּ, יָד יָמִין
 בְּיַד שְׁמָאל וּשְׁמָאל בְּיַד יְמִינוֹ,
 וַיִּשְׂאוּ אֶת רִגְלֵיהֶם, כָּלֶם יָצְאוּ
 בְּמַחֹל-חֲסִידִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ ;
 וַיִּכְרְפוּ בְּכָל עוֹז וּבְכָל מְאֹדָם,
 וַיֵּצֵא אֹתָם גַּם הַמֶּלֶךְ בְּמַחֹל.
 וַיִּשְׁלֹבֵי יָדַיִם שָׁם כְּרָפוּ הַנְּבִיאִים,
 הַיַּמִּינִי, הַשְּׁמָאֵלִי, מִזְדַּקְפִּים, מְרִיעִים,
 יֵשׁ נֶכְחָם עוֹלָיִם וְחוֹזְרִים וְנִסְוֹגִים,
 כְּצָרִים עַל חוֹמָה, כְּנֹצְרִים נְמוּגִים.
 מְרַגֵּעַ לְרַגֵּעַ שְׂמַחְתֶּם גְּדֹלָה,
 וַגַּם מִשְׁתַּקֵּק לְעֵלָא וּלְעֵלָא.

(מתוך: "המלך" מאת שאול טשרניחובסקי)

13. יהודה עמיחי

שאול המלך לא למד לנגן
 ולא למד למשל גם כן.
 אבל יש לו דפאון

ויש לו פטפון
 ששמו דוד, ששמו דוד,
 ששמו ששמו ששמו,
 סובב סובב סובב התקליט
 ויש לו מחט בגדל של חנית,
 שחודרת ללב
 וממיתה כל פאב
 ואתו את הלב.

14. לפעמים אני לבד כמו שאול המלך.
 אני צריך לנגן לעצמי ולהטיל את הפידון בעצמי
 ולחמק מן הפידון. ואני גם הקיר
 שבו נתקע הפידון הרועד.

15.

שאול המלך נפל על חרבו בקרב האחרון בגלבע ומת מיד.
 כך אנו נופלים על נפשותינו הדקות והחדות
 בתחלת חייו ומתים רק אחר שבעים או שמונים שנה.
 וחינו מפרפרים בכל השנים האלה וכל רגשה
 וכל תנועה מכאיבות עמק, אבל התרגלנו לכאב
 ולפעמים קוראים לו תחושת חיים, אפלו שמחה.
 והנפש המחיה היא הממיתה אותנו בסוף
 ונשארת כמו החרב.

16. "העוד דוד מנגן לפניך?" / משה דור

העוד דוד מנגן לפניך
 בכנור הזָהָב?
 ושלמה,
 העודו ממשיך באזניך
 את משלי שועליו?